מַשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה

דרושים יקרים ורעיונות נפלאים
בפרשת השבוע ובעניינא דיומא
מגנזי אוצרותיו הברוכים של
כש"ת מורנו הגה"צ
רבי יהושע נתן פייפער
שליט"א
אב"ד קהל
ברכת מנחם – קראקא

פרשת תולדות, תשפ"ז

גליון נ"א

וירח את ריח בגדיו

וַתִּקַּח רִבְקָה אֶת בִּגְדֵי עֵשָׂו בְּנָהּ הַגָּדֹל הַחֲמֻדֹת אֲשֶׁר אִתָּהּ בַּבָּיִת וַתַּלְבֵּשׁ אֶת יַעֲקֹב בְּנָהּ הַקָּטָן (כז, טו)

על הענין שלבש יעקב אבינו את בגדי החמודות של עשו בשעת הברכה, יש לומר בהקדם דברי המדרש על טיב ומהות בגדים אלו וסדר השתלשלותם מימות עולם עד ליעקב אבינו.

זה לשונם:

אדם הראשון היה בכורו של עולם, וכיון שהקריב קרבנו שנאמר (תהלים סט, לב) "ותיטב לה' משור פר מקרין מפריס", לבש בגדי כהונה גדולה שנאמר (בראשית ג, כא) "ויעש ה' אלוקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם", בגדי שבת היו, והיו הבכורות משתמשין בהם.

כיון שמת אדם מסרן לשת, שת מסרן למתושלח, כיון שמת מתושלח מסרן לנח, עמד נח והקריב קרבן, שנאמר (שם ח, כ) "ויקח מכל הבהמה הטהורה". מת נח ומסרן לשם, וכי שם היה בכור והלא יפת היה בכור, שנאמר (שם י, כא) "אחי יפת הגדול", מפני שצפה נח שלשלת האבות עומדת ממנו.

את סבור שמא על חינם אמר יעקב לעשו שהוא ימכור לו את הבכורה, לאו, אלא שהיה יעקב מבקש להקריב ולא היה יכול מפני שלא היה בכור, אמר עשו מה אני מבקש מן הבכורה הזאת שנאמר (פרשתן כה, לב) "הנה אנכי הולך למות" וגו', באותה שעה כיון שלקח יעקב את הבכורה התחיל מקריב, עד כאן.

לבשי בגדי תפארתך

מתואר כאן איך הגיעו הבגדים מאדם הראשון עד עשו וכי היו בגדי כהונה, ויש לך בו חידושו שהוסיפו במדרש שהבגדים היו בגדי שבת, לבוש בגדי חמודות.

ההסבר בזה שיש אומרים (פסחים נד:) שאף בגדי אדם הראשון נבראו בערב שבת בין השמשות, ותיכף בכניסת השבת לבשם אדם הראשון ולכן נקראו "בגדי שבת". ונוכל להסמיך לזה מה שרמז בספר **'אברהם אנכי'** להגאון **רבי אברהם פלאג'י זצ"ל**, שסופי תיבות של ותלב"ש א**ת** יעק**ב** היא שב"ת.

הרה"ק בעל 'פני מנחם מגור' זי"ע רמז מה דאיתא בגמרא (שבת קיט.) ששבת ריחו נודף, ובבגדי יעקב כתיב: "וירח את ריח בגדיו", שאמר יצחק "ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'", הרמז גם על שבת קודש שנקראת "חקל תפוחין קדישין" (זוה"ק ח"ב פח:), ו"לכה דודי נצא השדה" (שיר השירים ז, יב).

כי החלפתי שמלותי

איתא ב**'פרקי דרבי אליעזר'** (מובא בספר 'עיר דוד' סי' שטו) וזה לשונו: **"בשעה שביקש בלק מבלעם לקלל לו את ישראל, אמר לו בלעם לבלק: איך אקללם, והלא הם הולכים בבגדי שבת ויום טוב".**

ולכאורה מהו הקשר בין בגדי השבת לקללה שביקש בלק מבלעם לקלל את ישראל?

אבל לפי המבואר כאן נכון מאוד, שהרי אבינו יעקב נתברך מאביו יצחק שקיבל את הברכות מאברהם שנתברך מהקב"ה, ובעת שנתברך היה לבוש בבגדי החמודות, בבגדי השבת, ולכן אי אפשר לחול עליהם קללה כשהם לבושים בבגדי שבת, כי אין קללה במקום ברכה. זהו שאמר בלעם: "איך אקללם, והלא הם הולכים בבגדי שבת ויום טוב".

יעקב אבינו המשיך את הברכות לבניו אחריו ואמר: "המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים" (בראשית מח, טז), ולכן בכל ליל שבת כשאנו לובשים את בגדי החמודות בגדי הברכה, אנו אומרים ומבקשים: "ברכוני לשלום מלאכי השלום מלאכי השרת מלאכי עליון!"

והשתא דאתינא להכא, **יפה הנהיגו קדמונינו שיאמרו פרשת "ויתן לך" במוצאי שבתות כשעדיין לבושים בבגדי שבת, שהרי כך היה לבוש יעקב אבינו כשקיבל את הברכות, וכך בבגדים אלו תחול הברכה לזרעו של יעקב.**

ישועות מלכו

גיצי אש קודש משולחנם הגבוה של גדולי הדור וצדיקי אמת לרגל יומי דהילולא רבה

בין אותם צדיקי אמת שעמד הקב"ה ושתלם בדורנו האחרון, עמדה וגם ניצבה דמותו הטהורה של הצדיק המופלא, **הרה"ק רבי יענקלע מפשעווארסק זי"ע.**

איתן מושבו היה באנטווערפן של מעלה, אך מצודתו פרוסה היתה על כל יושבי ארץ. רב הנסתר עליו מן הגלוי, שכל ימיו היה חי בהסתר, שביליו במים רבים ועקבותיו לא נודעו. בכל פעם היה מגלה טפח מרום קדושתו ומכסה טפחיים. חסידיו ומקושריו היו דבוקים וחבוקים בו באהבת עולם, ועד היום, למרות שכבר עברו וחלפו שנים רבות מיום הסתלקותו, שמו הטהור נישא ונערץ בסוד קדושים רבה, כשהוא מכונה בפי כל בחיבה ובהערצה: 'רבי יענקלע', גדול מרבן שמו.

שנות חייו היו כולן שווים לטובה. מדריגותיו הנשגבות בצדקות ובעבודה - היו למעלה מהשגת בר אנוש. בכוחו הגדול הושיע אלפים ורבבות מבני ישראל אשר בכל צרתם לו צר. אהבתו וחמלתו לכל איש יהודי באשר הוא - היו מן המפורסמות. הצטיינותו במצוות הכנסת אורחים כשביתו היה פתוח כל שעות היום והלילה לכל דכפין, והוא עומד עליהם להשקות צמאי חסדיו במסירות ובאהבה אין קץ.

זאת לצד ידיעתו המופלאה בתולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים, עד שיצא שמו וטבעו בעולם כאחד מבעלי המספרים המוסמכים ביותר; גדלותו העצומה בתורה בהיותו מורה הוראה לרבים משך שנים רבות, ועוד שלל דרגות גבוהות שלא נודעו לאיש.

לצד גדלותו בתורה והתמדתו העצומה, אפשר לומר שעיקר עבודתו של רבי יענקלע היתה במידת אהבת ישראל המיוחדת שבערה בקרבו במלוא העוצמה. כל ימיו אשר חיה - וגם אצל חותנו הרה"ק רבי איציקל זי"ע ראו זאת ביתר שאת - היו מקשה אחת של עזרה וסיוע לבני ישראל.

ביתו היה פתוח לרווחה עבור כל מאן דבעי, עניים, אומללים, משולחים ועוברי אורח, כולם היו יושבים על שולחנו וסועדים ליבם בכל סוגי המאכלים. בביתו החזיק רבי יענקלע שני מטבחים, בשר בנפרד וחלב בנפרד, שהיו פתוחים 24 שעות ביממה, כדי שכל מי שיבוא יוכל להשיב את נפשו במה שליבו חפץ. לעתים רבות היה הוא עצמו דואג וטורח לכל מחסורם של האורחים, בהשקיעו במצוה זו עבודה רבה כי הרבה גופי תורה תלויים בה.

במטבחים כאלו היו נכנסים ויוצאים כל סוגי האנשים והאורחים, בין אלו המדקדקים והחרדים לדבר ד' ובין הקלים שבבני ישראל שאינם שומרי תורה ומצוות. פעם שאלו המקורבים את רבי יענקלע בתמיהה על כך שהוא נותן לאכול ולשתות לאנשים שאינם נוטלים ידיהם לסעודה ואינם מברכים לפניה ולאחריה, הרי נפסק להלכה בשו"ע שאסור ליתן לאכול לאנשים כאלו?

השיב להם רבי יענקלע תשובה ניצחת כדרכו בקודש: **"וכי המחבר מדבר על אדם רעב שבא לאכול?! הרי המחבר עוסק באורח שבא לבית, על זה הוא פוסק שאם אנו יודעים שלא יברך אסור לכבדו באכילה, אבל כשמגיע יהודי רעב ורוצה לאכול ולהשיב את נפשו, האם צריך לבדוק אחריו אם הוא מברך?! לא על כך התכוון המחבר"...**

המבין לכל מעשיהם

כדי להבין ולהשכיל עד היכן הדברים מגיעים, נביא בספר מה שסיפר הגה"ח רבי יוסל לובינסקי זצ"ל:

רבי יענקלע היה מוסר שיעור משניות בבית מדרשו בכל ערב, וכמובן שבנוסח שלו שהיה מלא פשטות וענווה, חלק מהם הקשיבו לשיעור, וחלק מהם דיברו ביניהם על דא ועל הא, בחוסר כבוד ובלי דרך ארץ. כך היה בכל שיעור מידי ערב, עד שפעם אחת החליט אחד ממשתתפי השיעור שעליו לעשות סדר בדבר הזה אחת ולתמיד. הוא דפק על הבימה והכריז: **"מי שרוצה לדבר, יתכבד ויצא החוצה! איננו אוסרים על האנשים לדבר חלילה, אבל אם רוצים לדבר, ילכו בחוץ ושם ידברו, כאן בשיעור זה מפריע וגם אין זה דרך ארץ לכבוד התורה של הרבי".**

רבי יענקלע שמע את הדברים ולא אמר על זה מאומה. אחרי תפילת מעריב כשעברו לפניו האנשים להיפרד ולהתברך, עבר גם האיש שדפק על הבימה והכריז את דבריו, ורבי יענקלע שאל אותו: איך היו עסקיו היום? והשיב: ברוך השם, מצוין. שוב שאל: איך מצב הפרנסה בכלליות? והשיב: ברוך השם, הכל טוב. הוסיף ושאל: האם יש לך נחת מילדיך? ואמר: ברוך השם, הודו לד' כי טוב. ומה נשמע אצלך בבית? והשיב: הכל בסדר, ברוך השם.

בזאת אמר לו רבי יענקלע: **"דע לך שיש כאלו שאין להם פרנסה, יש כאלו שסובלים מצער גידול בנים, יש כאלו שלא זכו לרוות נחת מילדיהם, יש כאלו שאין להם מנוחה ושלום-בית. הם באים לכאן בכל ערב ושופכים את ליבם הנשבר בפני אחרים, והם מחכים משך כל היום לשיעור הזה כדי שיוכלו להיפגש עם החברים ולספר להם על מועקותיהם וצרותיהם, לכן צריך לתת להם את היכולת ואת ההזדמנות לפרוק את אשר על ליבם המיוסר, ולא למנוע מהם זאת חלילה".**

אה, כמה גדולים מעשי רבי יענקלע שידע לרדת לעומקו של לב נשבר ולדעת מה חסר לו כדי שיוכל לפרוק את צרותיו בפני אחרים. כשראה אנשים מדברים בשיעור, הבין שבאמת אינם רוצים לדבר בשעת השיעור, אבל מן הסתם עוברים עליהם דברים קשים והם צריכים לפרוק את ליבם הנשבר לפני אחרים.

מקציפים הייתם את ד'

סיפר הרה"ח ר' יחיאל הכהן שפיצער שליט"א מחשובי חסידי פשעווארסק באנטווערפן, שבהיותו חתן היה אצל רבי יענקלע ואמר אז לפרש: "ובתבערה ובמסה ובקברות התאווה מקציפים הייתם את השם": מ'קען ברענען ביים דאווענען (בתבערה), מ'קען עומד בניסיון זיין (מסה), מ'קען באגראבן די תאוות (קברות התאווה), און מיט דעם אלעם, מקציפים הייתם את השם.

היה שם אחד שנענה ואמר: "יחיאל האט נישט פארשטאנען" (יחיאל לא הבין את הכוונה)... נענה רבי יענקלע וחזר על אמרתו הטהורה כדרכו בקודש, תוך כדי שהוא פונה לר' יחיאל והוסיף:

"למשל, אם יש לך מנהג קבוע להעביר את הסדרה בערב שבת קודש אחרי הצהרים בביתך, והנה באחד מערבי השבתות אתה יושב ומעביר את הסדרה, אבל הילדים משתוללים מסביב ואינם מניחים לך להעביר את הסדרה בניחותא (ס'איז לעבעדיג אין שטוב מיט די קינדער), **אינך יודע מה לעשות, עד שאתה מחליט לעזוב את הבית וללכת לבית המדרש כדי לסיים את העברת הסדרה, זה נקרא 'מקציפים הייתם את השם'..."**

וכל כך למה? כי בשעות אלו של פניא דמעלי שבתא, צריכה האשה את העזרה הדחופה של בעלה, ואין זה מן הראוי שהוא יעזוב את הבית וילך לבית המדרש כי הוא רוצה עכשיו להעביר את הסדרה. הקב"ה אינו חפץ בזמן כזה את העברת הסדרה בהתלהבות (בתבערה), הוא רוצה שתעשה מה שצריך עכשיו לעשות, להישאר ולעזור לבני הבית, כי אם לא כן, זוהי בחינת 'מקציפים'.

שתיית עראי חוץ לסוכה

והנה מעשה רב אשר על זה אפשר להמליץ כי 'הוא היה אומר':

רבי יענקלע הלך לבקר פעם בחול המועד סוכות, רב אחד זקן בא בימים שהתגורר

באנטוווערפן. בהיותו אצלו והתחילו לדבר, נענה הזקן ואמר: מה אעשה שאין לי כח לקום ולהיכנס אל תוך הסוכה, אבל צמא אני מאד ורוצה אני לשתות קצת מים. נענה רבי יענקעלע ואמר לו: "הרי מעט מים הוא שתיית עראי ובוודאי מותר לך לשתות חוץ לסוכה", ובתוך כך מזג רבי יענקעלע לעצמו כוס מים ושתה ממנו, ושוב מזג לכוסו של הרב הזקן והורה לו לשתות לרוויה.

בצאתו החוצה נענה ואמר רבי יענקעלע לאחוזת מלוויו, שבהיותו בגלות סיביר כמה שנים בעבודת פרך, מעולם לא שתה ולא אכל אפילו לא בדרך עראי חוץ לסוכה, אפילו שהיתה זו מסירות נפש ממש מצידו בזמנים הקשים ההם של המלחמה והגלות, אבל כאן בהיותו לפני יהודי זקן שהיה צמא וחשש לשתות חוץ לסוכה, שתה בפעם הראשונה בימי חייו חוץ לסוכה, כדי לתת לו הרגשה טובה ונעימה שאפשר לשתות שתיית עראי חוץ לסוכה, בפרט אצל זקן כמותו שהוא חלוש ובאמת אין לו כח לקום ולילך לסוכה.

נאה דורש ונאה מקיים היה רבי יענקעלע, שהרי מה יש להש"ת מקפידתו הגדולה והחמורה שלא לשתות אפילו לא שתיית עראי חוץ לסוכה, בזמן שאם הוא לא היה שותה יחד עם הרב הזקן, הרי גם הרב הזקן לא היה שותה, או שהיה שותה ומרגיש חלישות הדעת בפני רבי יענקעלע, שזוהי בחינת 'מקציפים הייתם את ד'', ולכן קם ושבר לראשונה בחייו את חומרתו הגדולה הזו לשתות חוץ לסוכה, כדי להכניס חיות וחיזוק באותו רב זקן.

הנשמה לך והגוף פעלך

והנה, הרבה יותר חמור כשלוקחים את התורה הקדושה ומבקשים לדקור בה אחרים חלילה, שאין בחינת 'מקציפים הייתם את ד'' יותר מזה. ידוע הפתגם המובא בספרים קדמונים **"תפילה בלא כוונה - כגוף בלא נשמה"**, אבל לפעמים יש גם בחינה הפוכה, של נשמה בלא גוף...

לפעמים אפשר לראות אדם העומד בתפילה לפני השי"ת ושופך שיחו בהתעוררות ובהתלהבות עם נשמתו המדברת עם שומע תפילה, אבל אחרי התפילה הוא נשאר עם נשמה בלא גוף, כי מיד כשחוזר לעסקיו הוא ממשיך את המחלוקת שהיתה לו אתמול עם חבר פלוני ועם חבר אלמוני, שסופו מעיד על תחילתו שלא הכניס לתוך הגוף את משמעות התפילה שהיא להתוודע ולהיגלות שאין עוד מלבדו, והוא בורא ומנהיג לכל הברואים.

אם אכן היה מכניס את הנשמה לתוך הגוף, היה יודע שהקב"ה בורא כל עולמים ואף אחד לא יכול לעשות לו כלום, ממילא לא יריב ולא יתקוטט עם אחרים, אבל מכיוון שהתעסק רק עם הנשמה, נותר עם הנשמה בלא הגוף, כי הגוף לא קיבל את משמעות התפילה, ולכן עיקר חסר מן הספר, כי העבודה רק עם הנשמה מתאימה רק לעולם הבא שהוא עולם הנשמות, אבל כאן בעולם הזה העבודה היא להכניס את הנשמה לתוך הגוף.

לכן צריך האדם להיות אחרי התפילה כמין בריה חדשה, שיאמין בלב שלם שגם אם אחד עשה לו איזה עוולה, הרי הכל בא מן השמים בהשגחה פרטית ואין לו מה לכעוס על עושה העוולה, כי אם הוא ממשיך בכעסו ואינו מבין זאת, לא עשה בתפילתו ולא כלום, והיינו מה שלימד אותנו רבי יענקעלע קדישא: "בתבערה, מקען ברענען ביים דאוועגען, און מיט דעם אלעם, מקציפים הייתם את השם".

כללו של דבר:

לימוד התורה ועבודת התפילה הם דרך סלולה להביא את האדם להיות דבוק בקונו ולעשות רצונו יתברך, מה הוא רחום אף אתה רחום. אם התורה והתפילה אינם מביאים אותו לשם, הרי הוא "מקציפים הייתם את ד'".

תצא רוחו ישוב לאדמתו

כמה נאה וכמה יאה להסמיך לזה מה שאמר פעם רבי יענקעלע רעיון נפלא בדרך צחות על המצוי אצל גבירים רבים, שבשעה שבאים אל הגביר בבית המדרש בתפילת שחרית להתרימו עבור צרכי מצוה דחופה, הוא משיב בהתלהבות שבוודאי נכון הדבר לגייס כספים עבור דבר חשוב זה ואף הוא ברצונו לתרום בעין יפה, אך מה יעשה שאין בכיסו מזומנים, לכן הוא מבקש שיבואו אליו אל המשרד בעוד כמה שעות, כי שם נמצאים הכספים.

אבל כשבאים אליו כעבור מספר שעות אל המשרד, הוא מתחיל להצטדק ולהתחמק שכעת אין באפשרותו לתרום כי מצבו דחוק... ולכאורה איפה נעשה השינוי מן הקצה אל הקצה, שהרי בבית המדרש היה כל-כך חם ומולהב עבור המצוה, ואילו כמה שעות אחר-כך במשרד כבר לא רצה לשמוע מכך.

אמר על כך רבי יענקעלע בצחות לשונו, כי ידוע שלכל יהודי יש חלק רוחני וחלק גשמי. **כשהוא נמצא בביהמ"ד הרי החלק הרוחני שולט בו באותה שעה, לכן כשבאים לדבר עמו על דבר מצוה, הוא מתלהב וחפץ לתת צדקה מהונו. לעומת זה כשבאים אליו במשרד, שם כבר שולט בו החלק הגשמי, לכן כבר קשה להוציא ממנו כסף לצרכי המצוה.**

בכך פירש פה קדוש את הפסוקים (תהלים קמו, ג-ד) "אל תבטחו בנדיבים בבן אדם שאין לו תשועה, תצא רוחו ישוב לאדמתו ביום ההוא אבדו עשתונותיו". אם הבטיח לך נדיב שיתן לך צדקה בעודו בביהמ"ד, 'אל תבטחו בנדיבים בבן אדם שאין לו תשועה', אל תסמוך עליו כי לא תצא ממנו ישועה.

ומדוע? **כי 'תצא רוחו ישוב לאדמתו', איך שהוא יוצא מביהמ"ד עוזב אותו החלק הרוחני ומתלבש בו החלק הגשמי.** ואם תשאל, איך יתכן שכך משתנית דעתו בתוך כמה שעות, על זה אמר, 'ביום ההוא אבדו עשתונותיו', שבאותו יום הוא כבר שוכח מה שהבטיח בביהמ"ד לפני שעות בודדות...

נשמה בלא גוף: היסוד העמוק שנטמן בין זמירות הניגון של חסידי ווארקי

שיר מיוחד היה מושר בפי חסידי ווארקי בפולין של מעלה:

אז ס'גייט א איד אויף גלייכע שטיינער, פאלט ער אראפ און צעברעכט די ביינער, ער וואלגערט זיך ארום יארן יארן, ביז עס קומט קיין ווארקי צו פארן. נישט געדאוונט, נישט געלערנט, נאר דעם בורא עולם נישט דערצערנט, יא געשלאפן יא געגעסן, נאר דעם בורא עולם נישט פארגעסן.

פשוטו של ניגון הוא: יהודי יכול ללכת על אבנים ישרות, אבל הוא נופל ושובר את העצמות, כי אינו מגיע לשום מקום עד שיעברו שנים רבות ויגיע לווארקי, ששם לימדו כי גם אם לא התפלל ולא למד, העיקר הוא שלא להכעיס את הקב"ה; גם אם אכל וישן, העיקר הוא שלא לשכוח את הקב"ה.

כאן למדנו את הכלל הגדול להכניס את הנשמה לתוך הגוף, שלא יהיה בבחינת 'נשמה בלא גוף', כי הלימוד והתפילה הם כדי לבוא לידי דביקות בשי"ת, ולכן בא רבי יענקעלע והוסיף לנו נדבך יקר בניגון של ווארקי: **"יא געדאוונט, יא געלערנט, נאר דעם בורא עולם נישט דערצערנט"**, כי גם אם הוא מתפלל ולומד, יראה להכניס את הנשמה אל הגוף, שלא יהיה בבחינת 'מקציפים הייתם את ד'".

בזה נוכל להבין את חידושם של חז"ל (יומא פה:) "אמרה תורה חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה", אבל למעשה מותר גם לחלל שבת על חולה שהוא 'צמח' בלי הכרה שלא יעשה כלום ויחיה כך עשרים שנה, והיכן מתקיים כאן 'שישמור שבתות הרבה'?

אמנם לפי הניגון מווארקי קיבלנו פשט חדש בעבודתו של האיש הרוצה להיכנס בשערי העבודה, שהעיקר הוא לא לשכוח את הקב"ה ולא להמרות את פיו. יהודי חולה זה ל"ע שאכן הוא 'צמח' ואינו עושה מאומה בקום ועשה, אבל מכל מקום אינו שוכח את הקב"ה ואינו ממרה את פיו חלילה, על כן צריך לחלל עליו את השבת כי הוא בעצם עושה את העיקר, שאינו בבחינת 'מקציפים'.

בְּדַבַּר יְשׁוּעָה

פרפראות לחכמה בפרשת השבוע ובעניינא דיומא

כי ציד בפיו: חכמתו של יצחק באהבתו לעשו כדי להשפיע על הרשעים התעוררות תשובה

כבר צווחו קמאי להבין למה ומדוע אהב יצחק את עשו, וכי לא ראה ולא ידע את גודל רשעותו כפי שהתורה מעידה עליו שהיה יודע ציד ורוצח נפשות, כדברי רש"י בפסוק (כה, כט) "והוא עייף" - מרציחה.

ויתבאר בהקדם מה שהביא **הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זי"ע** בספרו הק' 'דברי יואל' (פ' בשלח) בשם זקנו **הרה"ק ה'ייטב לב' מסיגעט זי"ע**, שאי אפשר להוכיח אנשים בלתי מי שהוא דומה לחוטא, כי אם יוכיחנו איש צדיק שלא טָעַם טַעַם חטא מעולם, יאמר החוטא בליבו שזה אינו יודע כמה קשה לפרוש מן החטא ולשוב בתשובה, ממילא לא יקבל ממנו את התוכחה.

אבל אם יוכיחנו מי שכבר חטא ושב, הלא הוא יודע טעמו של חטא והניסיון לפרוש ממנו, על כן ייכנסו דיבוריו בליבו יותר. בזה פירש ה'ייטב לב' מאמר הכתוב (קהלת ז, ה) **"טוב לשמוע גערת חכם מאיש שומע שיר כסילים"**, רצה לומר, מאיש כזה שכבר שמע שיר כסילים ופירש הימנה ועשה תשובה.

כעין זה מסופר על **הגה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע**, אשר בבואו לניקלשבורג לכהן שם ברבנות, התחיל לדרוש בכל שבת על חכמה אחת משבעת החכמות. הדבר היה כמובן לפלא גדול בעיני הקהל שחשבו כי הרב שהוא גאון עולם בוודאי ידרוש בפלפול ודברי מוסר.

הסביר להם הרבי ר' שמעלקא על פי הכתוב הנ"ל "טוב לשמוע גערת חכם מאיש שומע שיר כסילים", היינו מאיש כזה שהוא שומע ומבין גם שיר כסילים, כי אם החכם שאינו בקי ויודע בחכמות העולם יבוא ויאמר לו גערה ותוכחה, יאמרו לו, 'הלא אתה לא יודע כלום בחכמות העולם ולכן אתה מואס בהם', אבל מי שהוא יודע היטב בכל החכמות ובכל זאת רוצה ובוחר רק בחכמת התורה, אז כולם אליו ישמעון. מאז התחיל לדרוש לפניהם כמה דברים נלהבים בהלכה ובתוכחת מוסר. ('אבות על בנים' עמ' תסב).

על פי זה נוכל להסביר במיטב היגיון דברי חז"ל (יומא כב:) "אין מעמידים פרנס על הציבור אלא אם כן קופה של שרצים תלויה לו מאחוריו", כי אם יהיה הפרנס בבחינת 'טלית שכולה תכלת' וצדיק תמים, לא תהיה לו השפעה על בני העיר שיאמרו עליו כי אינו מבין בהבלי עוה"ז, ומעולם לא חטא ולא נפל אף פעם.

רבים השיב מעוון

עתה ניתנה ראש ונשובה להבין ולהשכיל מידתו של יצחק אשר אהב את עשו הרשע מתוך מחשבה שמכיוון שהוא יודע ציד ואיש שדה, הרי שיש לו השפעה גדולה על כל הרשעים והמזיקים שהתחברו אליו.

ממילא, אם מכאן ואילך יתנהג עשו כראוי על ידי אהבת יצחק אליו, תוכל להיות לו השפעה נכונה על כל בני דורו ויוכל לומר להם 'איך קום דאך פון דארט', הרי הייתי כמוכם רוצח וגזלן, כמו שאמר שלמה המלך החכם מכל האדם (קהלת א, יד) "ראיתי את כל המעשים והנה הכל הבל ורעות רוח".

מהאי טעמא ביקש יצחק לברך את עשו בברכת "ויתן לך האלוקים מטל השמים", כדי שיוכל עשו להרבות דברי מוסר והדרכה לבני דורו, בבחינת "יערוף כמטר לקחי תיזל כטל אמרתי". לעומתו, יעקב אבינו שהיה איש תם יושב אהלים, אכן היתה דרגתו גבוה מעל גבוה, אבל לא היתה לו השפעה על בני דורו בהיותו ספון באהלי שם.

בכך יומתק מאד לשון הכתוב כמין חומר: **"ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו"**, היינו בגלל שיש לו כח השפעה בפיו ואי אפשר לומר לו 'הרי אתה צדיק ולא טעמת טעם חטא מימיך', **כי אדרבה, טענתו של עשו בפיו, שהרי הוא היה איש שומע שיר כסילים ועם כל זה שב ורפא לו, וזהו "כי ציד בפיו", כדי שיהיה לו מענה בפיו לרשעים שישובו בתשובה.**

